

MENSE RUITER orgelmakers b.v.

Oosterseweg 13 - 9785 AD Zuidwolde-Groningen

Telefoon 05900 - 1 39 37

Postbank 810334

N.M.B. rek.nr. 66.98.12.676

Beheerscommissie Herv. kerk Gasselternijveen,
p/a Dhr. A. Hofman,
Plantsoenstraat 7,
9514 BI GASSELTERNIJVEEN.

Zuidwolde, 10 november 1992.

Geachte Commissie,

Op uw verzoek is op 22 oktober 1992 het orgel in uw kerk door ons onderzocht.

Doel van het onderzoek was te komen tot een rapport betreffende:

- de toestand van het orgel;
- het te verwachten onderhoud;
- advies m.b.t. luchtvochtigheid en temperatuur.

Het orgel in uw kerk is een degelijk gemaakt instrument. Het getuigt van vakmanschap in makelij en klank, ondanks het feit dat het instrument werk van twee makers in zich herbergt, t.w. vermoedelijk H.H. Freytag (vergt meer onderzoek) en Petrus van Oeckelen.

De klank is vol en ruisend. Daardoor is het instrument uitermate geschikt voor begeleiding en ondersteuning van de gemeentezang. U hebt dan ook een zeer waardevol orgel in uw bezit, dat met zorg en liefde omgeven dient te worden.

De dispositie is als volgt:

Prestant 8' front verm. Fr.* , binnenpijpen deels v.O.* , 1 toon
opgeschoven t.o.v. Fr.
Violon 16' disc. Fr., 1 toon opgeschoven door v.O., klinkt als
Prestant 16'.
Bourdon 16' groot oct. hout, vanaf c' met 1 toon opgeschoven
door v.O.
Gamba 8' c - h v.O., vanaf c' Fr., 1/2 toon opgeschoven.
Holpijp 8' Fr., 1/2 toon opgeschoven door v.O.
Octaaf 4' Fr., 1 toon opgeschoven door v.O.
Octaaf 2' Fr., 1/2 toon " " "
Mixtuur 3-4 sterk, Fr., 1 toon " " " , 1 koor verwijderd.
(misschien is dit in de jaren '70 gebeurd, waarsch.
tertskoor, vergt meer onderzoek).
Trompet 8' v.O., metalen stevels en koppen.

Klavieromvang c - f'''

Pedaalomvang C - a

* Fr. is verm. Freytag;

* v.O. is Van Oeckelen.

De toestand van het orgel is niet heel goed. Met name de windlade is lek en dient gerestaureerd te worden. De windlade is het hart van het orgel. Kapotte lijmnaden en scheuren zullen meer of minder wind doorlaten, afhankelijk van de relatieve luchtvochtigheid. Hierdoor is ook de stemming niet stabiel.

Het orgel, al jaren bij ons in onderhoud, wordt dan ook altijd voorzichtig, rekening houdend met de lekke lade, gestemd. Grote stembeschadigingen aan de pijpen worden zo voorkomen.

De balg is redelijk winddicht. Deze zal in de 70-er jaren zijn geplapt en voorzien van multiplex dekken.

De EMI-windmachine is van slechte kwaliteit, maakt veel lawaai en geeft veel turbulentie in de wind.

De mechaniek onder de windlade is door vuil en slijtage aangetast.

De manueel- en pedaaltoetsen klepperen vanwege de uitgesleten voering. Lijsten, profielen en frontons zijn beschadigd.

Het te verwachten onderhoud is herstel van genoemde gebreken. Dit betekent restauratie van het instrument, in zijn geheel of in fasen uitgevoerd.

Hiervoor dient u contact op te nemen met de Orgelcommissie der Ned. Herv. kerk. Deze Commissie maakt dan een rapport en naar aanleiding van dit rapport kunnen wij een restauratie-offerte uitbrengen. Het is ons onbekend of het orgel aangemerkt is als monument en op grond daarvan voor subsidie in aanmerking komt.

Ten aanzien van de luchtvochtigheid en de temperatuur in het kerkgebouw is het aan te bevelen om een hygrometer, een termometer en een schrift bij het orgel te hangen. In het schrift moeten geregeld (± 3 x per week) de weersomstandigheden, de temperatuur, de luchtvochtigheid en de datum geschreven worden. Zo wordt een goed beeld verkregen over een lange periode van de invloed die deze waarden kunnen uitoefenen.

Naar aanleiding daarvan kunnen eventueel maatregelen worden genomen.

De luchtvochtigheid is de belangrijkste: deze mag absoluut niet lager zijn dan 55 %.

Deze staat van luchtvochtigheid en temperatuur is ook van belang voor de te volgen werkwijze en konstukties bij restauratie.

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid een en ander mondeling toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

hoogachtend,

Mense Ruiter Orgelmakers B.V.